

Guía do Camiño de Santiago Accesible

O Camiño de Santiago é unha experiencia inesquecible para miles de persoas que o percorren cada ano; as paisaxes, os aloxamentos, os puntos de interese turístico, constitúen unha vivencia integral, que hai que promover e conservar.

Actualmente trabállase para que cada vez máis persoas poidan visitar o Camiño en condicións de igualdade, sen importar se teñen discapacidade ou non; pero queda moito por avanzar neste sentido.

O obxectivo desta Guía é poñer en valor todos aqueles recursos accesibles cos que contan os diferentes Camiños e brindar unha información contrastada, verificada e actualizada.

Doutra banda, analizáronse cada unha das etapas e nelas detállanse os puntos onde se debe ter especial precaución no percorrido, así como os itinerarios alternativos para facilitar o itinerario.

Así que con esta información espérase que todas as persoas teñan un *bo camiño!*.

Consideracións xerais

En todas as etapas, hai conexións de transporte desde as cidades principais, nos informes están detalladas. Este transporte non está adaptado para persoas en cadeira de rodas, unicamente nas etapas do Camiño do Sueste – Vía da Prata hai servizo de atención a persoas con discapacidade nos trens.

O peregrino pode atopar servizos nas localidades principais, como farmacias, oficinas e caixeiros de bancos, talleres de reparación de bicicletas, oficinas de turismo, etcétera.

A guía está organizada por localidades, para facilitar a identificación de recursos e en cada Camiño hai un cadro que indica cales son as etapas que poden ser realizadas por persoas en cadeira de rodas; pero en cada informe dáse información detallada para que cada peregrino determine o seu itinerario en función das súas capacidades.

Todos os recursos contan con informe e os documentos están dispoñibles na aplicación Tur4all:

Camiño Francés

O Camiño Francés é o itinerario xacobeo con maior tradición histórica e o máis recoñecido internacionalmente. O seu trazado a través do norte da Península Ibérica fixouse a finais do s. XI. As principais vías deste Camiño en Francia e España foron descritas con precisión cara ao 1135 no Codex Calixtinus, libro fundamental xacobeo.

O Libro V deste códice constitúe unha auténtica guía medieval de peregrinación a Santiago. Nel especificanse os tramos do Camiño Francés desde terras galas e informa detalladamente os santuarios da ruta, a hospitalidade, as xentes, a comida, as fontes, os costumes locais, É a primeira Guía de Viaxe da historia e todo está escrito coa síntese e claridade que necesita unha resposta práctica a unha demanda concreta: a peregrinación a Santiago.

Este Códice vén complementarse 9 séculos despois introducíndose os parámetros de accesibilidade.

O itinerario do Camiño Francés por Galicia é moi variado aínda que predominan costas pronunciadas polas montañas. Hai tramos coidados e con pendentes e anchuras accesibles, pero tamén existen outros que resultan intransitables polos seus pendentes excesivas, estreitamentos ou falta de mantemento.

O seguinte cadro indica de forma xeral e sintética os niveis de accesibilidade de cada etapa segundo o tipo de vehículo utilizado para percorrer o Camiño de Santiago Francés por Galicia.

Nº	ETAPAS	A pé	Dacabalo	En bicicleta	En cadeira de rodas ou handbike
Camiño Francés					
1	O Cebreiro - Triacastela				
2	Triacastela - Sarria (por San Xil)				
3	Sarria - Portomarín				
4	Portomarín - Palas de Rei.				
5	Palas de Rei - Melide				
6	Melide - Arzúa				
7	Arzúa - O Pedrouzo				
8	O Pedrouzo – Santiago de Compostela				

A continuación descríbense brevemente as características de accesibilidade dos tramos analizados do Camiño Francés en Galicia (155Km).

Para facilitar a descrición do nivel de accesibilidade do Camiño cada etapa hase subdividido en tramos. Estes clasificáronse en tres niveles en función das súas características de accesibilidade e seguridade:

	Tramo apto para PMR
	Tramo practicable para PMR
	Tramo non apto para PMR

Os tramos **APTOS PARA PERSOAS CON MOBILIDADE REDUCIDA** son aqueles que consideramos poden ser percorridos sen dificultades importantes por persoas con mobilidade reducida.

Os tramos **PRACTICABLES PARA PERSOAS CON MOBILIDADE REDUCIDA** son aqueles que poden ser percorridos por PMR, pero recoméndase que preferiblemente vaian acompañados porque atoparán obstáculos puntuais e, nalgúns casos, necesitarán a axuda doutra persoa.

Os tramos **NON APTOS PARA PERSOAS CON MOBILIDADE REDUCIDA** son aqueles que non están adaptados para ser percorridos por PMR, nin sequera coa axuda doutra persoa.

Nº	Etapas	Grao de accesibilidade	Lonxitude (km)	Pavimento
1	O Cebreiro - Triacastela	Non apto	22 km.	Terra, grava e pedras
2	Triacastela - Sarria (por San Xil)	Non apto	19 km.	Terra compacta, grava, asfalto
3	Sarria - Portomarín	Non apto	23 km.	Asfalto e terra
4	Portomarín - Palas de Rei.	Non apto	24 km.	Asfalto, terra, grava e pedras
5	Palas de Rei - Melide	Non apto	14 km.	Pedra, grava, terra
6	Melide - Arzúa	Non apto	14 km.	Pedra, grava, terra
7	Arzúa - O Pedrouzo	Non apto	19 km.	Asfalto, terra, formigón
8	O Pedrouzo - Santiago de Compostela	Non apto	20 km.	Terra, asfalto, formigón

Establecementos

Aloxamento

 Albergue	
Albergue Camiño das Ocas	Arzúa
Albergue de peregrinos de Arzúa.	Arzúa
Albergue Santiago Apóstolo	Arzúa
Albergue público de Ligonde (Eirexe)	O Pino
Albergue de peregrinos de Arca	O Pino
Albergue de Peregrinos de Santa Irene	O Pino
Albergue Edreira	O Pino
Albergue O Burgo	O Pino
Albergue de peregrinos de "Os Chacotes"	Palas de Rei.
Albergue de peregrinos de Palas de Rei.	Palas de Rei.
Albergue de peregrinos de Seixas	Pas de Rei
Albergue de peregrinos de Ou Cebreiro	Pedrafita do Cebreiro.
Albergue de Gonzar.	Portomarín
Albergue de Hospital dá Cruz	Portomarín
Albergue de Portomarín.	Portomarín
Albergue O Camiñante II	Portomarín
Albergue Casa Forte de Lusío Samos	Samos
Albergue de peregrinos Monte do Gozo	Santiago de Compostela
Albergue A estrela de Santiago	Santiago de Compostela
Albergue Alma do Camiño	Sarria
Albergue de Sarria	Sarria
Albergue Granxa de Barreiros	Sarria
Albergue Internacional	Sarria
Albergue de Triacastela.	Triacastela

Monumentos

 Igrexas / Conventos / Mosteiros	
Igrexa Parroquial Praza do Convento (Sancti Spiritus)	Melide
Igrexa de San Juan e San Nicolás de Portomarín	Portomarín
Mosteiro de Samos	Samos
Catedral de Santiago de Compostela	Santiago de Compostela
Convento da Madalena	Sarria
Igrexa de San Nicolás de Trabadelo	Trabadelo

	Igrexa de Santiago de Triacastela	Triacastela
	Monumentos arqueolóxicos e outros monumentos de patrimonio histórico	
	Praza do Convento	Melide
	Parque da Alameda (Carballeira de Santa Susana)	Santiago de Compostela
	Praza da Inmaculada	Santiago de Compostela
	Praza das Praterías	Santiago de Compostela
	Praza de Quintana	Santiago de Compostela
	Praza Obradoiro	Santiago de Compostela
Museos e centros culturais		
	Museos e salas de exposicións	
	Museo dá terra de Melide.	Melide
Lecer		
	Centros comerciais	
	Mercado de Abastos	Santiago de Compostela
Oficina de turismo		
	Oficina de turismo	
	Oficina de turismo de Sarria	Sarria
Restauración		
	Restaurante / Cafetería	
	Pulpeira A Garnacha	Melide
	Restaurante Casa Camiño	Palas de Rei.
	Restaurante A Paso de Formiga	Portos
	A Bodeguilla de Sán Lázaro	Santiago de Compostela
	Restaurante D´Mou	Santiago de Compostela
	Restaurante O Camelio	Santiago de Compostela
	Restaurante Montoto	Santiago de Compostela
	Restaurante Ou Ferro	Santiago de Compostela
	Restaurante Pedra Santa	Santiago de Compostela
	Restaurante Aira do Camiño (Fillobal)	Triacastela
	Restaurante Esther	Triacastela
Rutas urbanas		
	Rutas urbanas	
	Ruta de interese turístico accesible, Santiago de Compostela	Santiago de Compostela

Camiño de Fisterra - Muxía

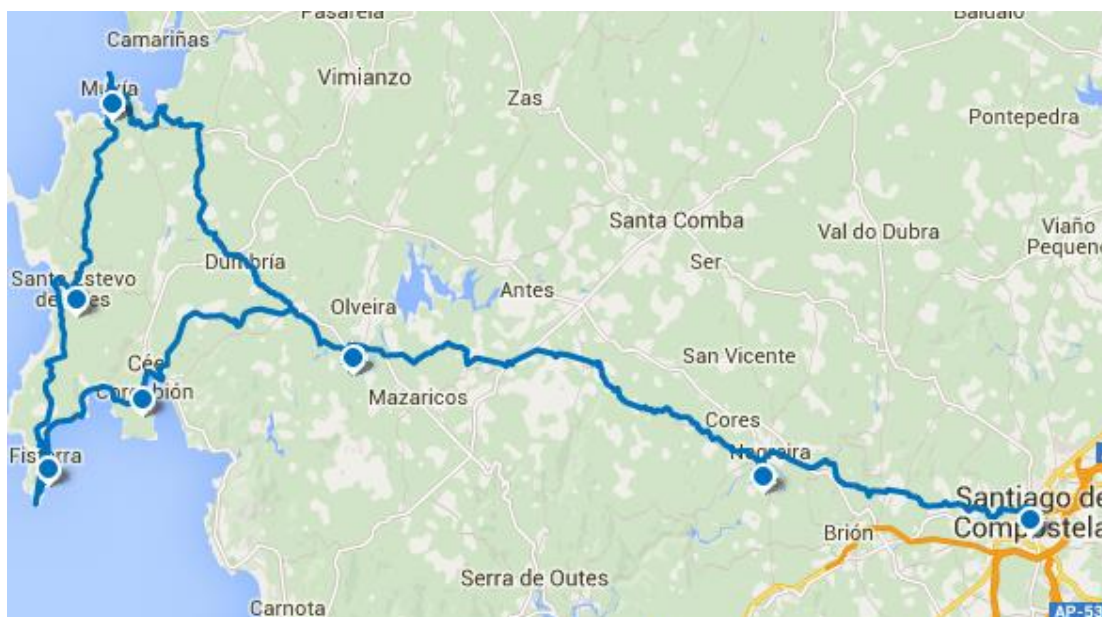

Esta ruta xacobeá, ten a súa orixe na cidade de Santiago e a súa meta no cabo Fisterra e o Santuario da Virxe da Barca.

Case desde o descubrimento do sepulcro do apóstolo (s. IX), determinados peregrinos decidían prolongar a súa viaxe ata a Costa da Morte, que era para os antigos a punta máis occidental de Europa.

A partir do s. XII, o Códice Calixtino vincula estas terras coa tradición xacobeá e sinala que os discípulos de Santiago viaxaron a Dugium, actual Fisterra, buscando autorización dun legado romano para enterrar o Apóstolo en Compostela e que alí foron encarcerados. Lograron fuxir e, a piques de ser alcanzados, cruzaron unha ponte que se derrubou ao paso da tropa romana que os perseguía.

A tradición xacobeá do finisterrae galego fundaméntase en dous das devocións máis populares de Galicia; o Santo Cristo, en Fisterra e A Virxe da Barca, en Muxía.

O itinerario do Camiño de Fisterra – Muxía transcorre entre campos de cultivo de millo e bosques. Ao chegar a Fisterra e a Muxía páséase preto ao mar.

É o único Camiño cuxo orixe é Santiago de Compostela, coa aparición de novos albergues e recursos esta ruta cada vez está máis consolidada.

Caracterízase por ter poucas etapas, pero dunha lonxitude considerable.

As tres primeiras etapas teñen unha dificultade media, con algúns obstáculos puntuais. Doutra banda, as dúas últimas etapas contan cun pavimento irregular e numerosas pendentes.

Tanto en Fisterra como en Muxía destacan dous monumentos; en Fisterra , o Faro, un lugar sen igual para contemplar a posta de sol, e en Muxía , o coñecido Santuario da Barca.

O seguinte cadro indica de forma xeral e sintética os niveis de accesibilidade de cada etapa segundo o tipo de vehículo utilizado para percorrer o Camiño de Santiago de Fisterra - Muxía.

Nº.	ETAPAS	A pé	Dacabalo	En bicicleta	En cadeira de rodas ou handbike
Camiño de Fisterra – Muxía					
1	Santiago de Compostela - Negreira				
2	Negreira - Olveiroa				
3	Olveiroa - Muxía				
4	Muxía - Lires				
5	Lires - Fisterra				

A continuación móstrase nun cadro resumen as características de accesibilidade do itinerario do Camiño de Fisterra - Muxía (133 Km).

Etapa	Tramo Municipios (Inicio – fin)	Grao de accesibilidade	Lonxitude (Km.)	Pavimento
1 Santiago de Compostela - Negreira	Santiago de Compostela - Carballo	Practicable	14 Km.	Asfalto, grava e terra compactada
	Carballo - Negreira	Practicable	7 Km.	Asfalto, grava e terra compactada
2 Negreira - Olveiroa	Negreira - Vilaserío	Practicable	13 Km.	Asfalto, grava e terra compactada
	Vilaserío - Olveiroa	Practicable	21 Km.	Asfalto, grava e terra compactada
3 Olveiroa - Muxía	Olveiroa - Dumbría	Practicable	11 Km.	Asfalto e terra solta
	Dumbría - Ozón	Practicable	12 Km.	Asfalto, grava e terra compactada
	Ozón - Muxía	Non apto	10 Km.	Asfalto e terra solta
4 Muxía - Lires	Muxía - Lires	Non apto	14 Km.	Asfalto e terra solta
5 Lires -Fisterra	Lires -Fisterra	Non apto	15 Km.	Asfalto, terra solta e grava

Establecementos

Aloxamento

Albergue

Albergue Telleira dá Baiuca	Boimorto
Albergue Moreira	Cee
Albergue Mar de Fora.	Fisterra
Albergue de peregrinos de Muxía.	Muxía
Albergue de peregrinos Monte do Gozo	Santiago de Compostela
Albergue A estrela de Santiago	Santiago de Compostela

Monumentos

Igrexas / Conventos / Mosteiros

Igrexa Santa María dá Xunqueira	Cee
Igrexa de San Marcos de Corcubión.	Corcubión
Igrexa de Santa María de Muxía	Muxía
Pazo do Cotón	Negreira
Catedral de Santiago de Compostela	Santiago de Compostela

Monumentos arqueolóxicos e outros monumentos de patrimonio histórico

Parque da Alameda (Carballeira de Santa Susana)	Santiago de Compostela
Praza da Inmaculada	Santiago de Compostela
Praza das Praterías	Santiago de Compostela
Praza de Quintana	Santiago de Compostela
Praza Obradoiro	Santiago de Compostela

Natureza e praia

Miradoiro / Observatorio

Faro de Fisterra.	Fisterra
-------------------	----------

Lecer

Centros comerciais

Mercado de Abastos	Santiago de Compostela
--------------------	------------------------

Restauración

Restaurante / Cafetería

A Bodeguilla de Sán Lázaro	Santiago de Compostela
Restaurante D´Mou	Santiago de Compostela
Restaurante O Camelio	Santiago de Compostela
Restaurante Montoto	Santiago de Compostela
Restaurante Ou Ferro	Santiago de Compostela
Restaurante Pedra Santa	Santiago de Compostela

Rutas urbanas

Rutas urbanas

Conxunto Arquitectónico de Ponche Maceira	Ames - Negreira
Ruta de interese turístico accesible, Santiago de Compostela	Santiago de Compostela

Camiño do Sueste – Vía da Prata

Procedente de Andalucía e Estremadura, entra en Galicia polas Portelas do Padornelo e da Canda, pasa polo sector setentrional do val de Monterrei e da Limia ata chegar a Ourense. Nesta cidade conflúen esta Vía da Prata e algúns dos camiños portugueses interiores, que chegan a Galicia polos vales da Limia e Ou Támega. Este camiño coñécese, no treito final, como Camiño Ourense.

O percorrido da Vía da Prata está intimamente relacionado coa vía tradicional de Mérida a Astorga por Salamanca e polas cidades estremeñas, documentada desde a época romana. Aínda que como ruta xacobeá non conta coa antigüidade doutras rutas históricas de peregrinación a Compostela, este percorrido segue o trazado dunha das vías de penetración de maior importancia histórica da Península Ibérica: a Vía da Prata.

Posiblemente é un dos percorridos máis variados. Transcorre por campos de cultivo, montañas, bosques e tamén por pobos e polígonos industriais, compartindo o camiño con estradas comarcais e nacionais. Pódense observar o río Tamega e o Encoro das Portas. Tamén hai puntos de atención ao peregrino. Ten un número representativo de etapas e tramos.

O seguinte cadro indica de forma xeral e sintética os niveis de accesibilidade de cada etapa segundo o tipo de vehículo utilizado para percorrer o Camiño de Santiago do Sueste – Vía da Prata.

Nº.	ETAPAS	A pé	Dacabalo	En bicicleta	En cadeira de rodas ou handbike
Camiño do Sueste – Vía da Prata					
1	A Canda - A Gudiña.				
2	A Gudiña - Campobeceros				
3	Campobeceros - Laza				
4	Laza - Vilar de Barrio				
5	Vilar de Barrio - Xunqueira de Ambía.				
6	Xunqueira de Ambía - Ourense				
7	A Gudiña - As Vendas dá Barreira				
8	As Vendas dá Barreira - Verín				
9	Verín - Trasmiras				
10	Trasmiras - Allariz				
11	Allariz - Ourense				
12	Ourense - Cea				
13	Cea - Dozón				
14	Dozón - Bendoiro				
15	Bendoiro - Vedra				
16	Vedra– Santiago de Compostela.				

A continuación móstrase nun cadro resumen as características de accesibilidade do itinerario do Camiño do Sueste – Vía da Prata (335 Km) en Galicia.

Etapa	Municipios (Inicio – fin)	Nivel de accesibilidade	Lonxitude (Km.)	Pavimento
1 A Canda - A Gudiña.	Canda A Vilavella	Non apto para PMR	5 Km.	Asfalto, pedra, terra compactada e grava
	Vilavella O Pereiro	Non apto para PMR	5 Km.	Asfalto, pedra, terra compactada e grava
	O Pereiro Ou Cañizo	Non apto para PMR	6 Km.	Asfalto, pedra, terra compactada e grava
	Ou Cañizo A Gudiña	Practicable para PMR	4 Km.	Asfalto
2 A Gudiña - Campobeceros	A Gudiña Venda do Bolaño	Non apto para PMR	13 Km.	Asfalto, terra compactada e pedras soltas
	Venda do Bolaño Campobeceros	Non apto para PMR	8 Km.	Terra compactada, pedras e guijarros de lousa soltos e rocas
3 Campobeceros - Laza	Campobeceros Portocamba	Non apto para PMR	4 Km.	Asfalto
	Portocamba As Eiras	Non apto para PMR	6 Km.	Asfalto, terra compactada e pedras
	As Eiras Laza	Non apto para PMR	5 Km.	Asfalto, terra compactada e pedras
4 Laza – Vilar de Barrio	Laza	Practicable para PMR	4 Km.	Asfalto
	Soutelo Verde	Practicable para PMR	3 Km.	Terra compactada
	Soutelo Verde Tamicelas	Non apto para PMR	6 Km.	Terra compactada, pedras e guijarros de lousa soltos
	Tamicelas Alberguería	Non apto para PMR	8 Km.	Terra compactada, pedras e guijarros de lousa soltos
5 Vilar de Barrio - Xunqueira de Ambía	Vilar de Barrio Xunqueira de Ambía	Non apto para PMR	12 Km.	Asfalto, terra compactada, terra solta e rocas
6 Xunqueira de Ambía - Ourense	Xunqueira de Ambía	Non apto para PMR	3 Km.	Asfalto, pedras soltas e terra compactada
	Ourelo	Practicable para PMR	4 Km.	Asfalto
	Gaspar	Non apto para PMR	2 Km.	Asfalto, pedras soltas e terra compactada
	Paderne Ourense	Practicable para PMR	13 Km.	Asfalto
7 A Gudiña - As Vendas dá Barreira	A Gudiña As Vendas dá Barreira	Non apto para PMR	19 Km.	Asfalto, terra compactada e pedras soltas
8 As Vendas dá Barreira - Verín	As Vendas dá Barreira Verín	Practicable para PMR	19 Km.	Asfalto

Etapa	Municipios (Inicio – fin)	Nivel de accesibilidade	Lonxitude (Km.)	Pavimento
9 Verín - Trasmiras	Verín Infesta	Non apto para PMR	9 Km.	Empedrado e asfalto
	Infesta Trasmiras	Non apto para PMR	13 Km.	Terra compactada, pedras soltas, rocas e asfalto
10 Trasmiras – Pegas de Cotorro	Trasmiras Pegas de Cotorro	Practicable para PMR	20 Km.	Asfalto e terra compactada
	Pegas de Cotorro. Allariz	Non apto para PMR	10 Km.	Asfalto, terra compactada e solta
11 Allariz - Ourense	Allariz Ourense	Practicable para PMR	24 Km.	Asfalto, fóra de Allariz onde é empedrado irregular
12 Ourense - Cea	Ourense Liñares	Practicable para PMR	16 Km.	Asfalto e terra compactada
	Liñares Cea	Non apto para PMR	8 Km.	Terra compactada, pedras soltas, rocas e asfalto
13 Cea – Dozón	Cea Cotelas	Practicable para PMR	2 Km.	Asfalto
	Cotelas Dozón	Non apto para PMR	15 Km.	Terra compactada, pedras soltas, rocas e asfalto
14 Dozón - Bendoiro	Dozón Bendoiro	Non apto para PMR	19 Km.	Asfalto, terra compactada e solta
15 Bendoiro – Vedra	Bendoiro Vedra	Non apto para PMR	34 Km.	Asfalto, terra compactada, pedras soltas e rocas
16 Vedra – Santiago de Compostela	Vedra Suxana	Non apto para PMR	7 Km.	Asfalto, terra compactada, terra solta e rocas
	Suxana Santiago de Compostela	Non apto para PMR	10 Km.	Asfalto e terra compactada

Establecementos

Aloxamento

Albergue

Albergue de peregrinos de Ourense	Ourense
Albergue Casa das netas (Albergue San Cristovo de Cea)	San Cristovo de Cea.
Albergue de peregrinos Monte do Gozo	Santiago de Compostela
Albergue A estrela de Santiago	Santiago de Compostela
Albergue de Viladerei.	Trasmiras
Albergue Casa do Asistente (Albergue de Verín)	Verín
Albergue de Vilar do Barrio	Vilar de barrio
Albergue de Xunqueira de Ambía.	Xunqueira de Ambía.

Monumentos

Igrexas / Conventos / Mosteiros

Xacobeo 2021

	Catedral de Santiago de Compostela	Santiago de Compostela
	Pazo de Ortigueira (Santa Cruz de Ribadulla)	Vedra
	Monumentos arqueolóxicos e outros monumentos de patrimonio histórico	
	Parque da Alameda (Carballeira de Santa Susana)	Santiago de Compostela
	Praza da Inmaculada	Santiago de Compostela
	Praza das Praterías	Santiago de Compostela
	Praza de Quintana	Santiago de Compostela
	Praza Obradoiro	Santiago de Compostela
	Palacios / Castelos	
	Pazo de Oca	A Estrada
Lecer		
	Centros comerciais	
	Mercado de Abastos	Santiago de Compostela
Restauración		
	Restaurante / Cafetería	
	La Bodeguilla de San Lázaro	Santiago de Compostela
	Restaurante D' Mou	Santiago de Compostela
	Restaurante O Camelio	Santiago de Compostela
	Restaurante Montoto	Santiago de Compostela
	Restaurante O Ferro	Santiago de Compostela
	Restaurante Pedra Santa	Santiago de Compostela
Rutas urbanas		
	Rutas urbanas	
	Ruta de interese turístico accesible, Santiago de Compostela	Santiago de Compostela

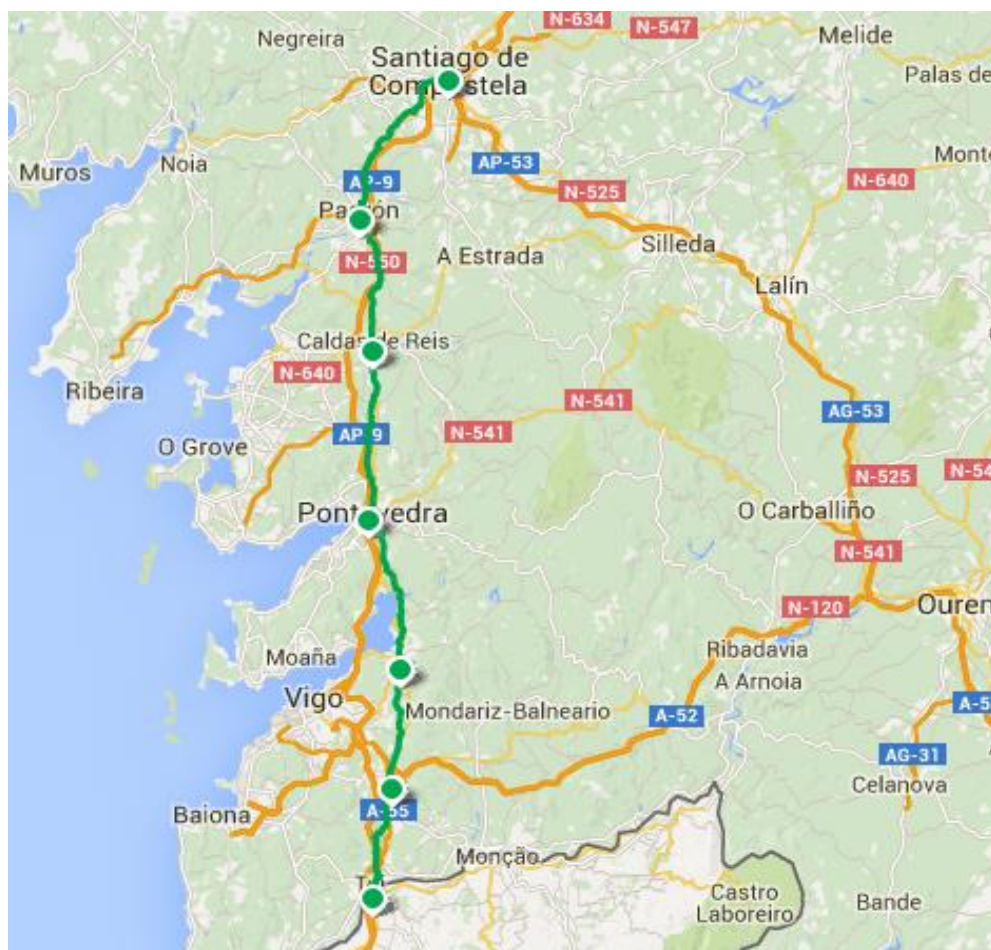
Camiño Portugués

A peregrinación xacobeá desde Portugal intensifícase a partir da independencia deste país para mediados do século XII, aínda que presumiblemente xa existía na época altomedieval. Desde ese momento o culto xacobeo e a peregrinación a Compostela considerada como unha dos acenos de identidade da cultura europea, tiveron en terras lusitanas unha proxección moi importante.

O Camiño Portugués en Galicia, no seu suave discorrer cara ao norte, fai uso de camiños antigos que cruzan bosques, terras de labor, aldeas, vilas e cidades históricas. Carreiros que salvan canles de auga a través de pontes de traza medieval. Camiños enriquecidos pola presenza de capelas, igrexas, conventos, petos de ánimas e cruceiros, nos que non falta a confortadora imaxe de Santiago Peregrino, acompañando ao romeu.

Desde o ano 2004 cóntase con cifras que demostran que é a segunda ruta de peregrinación con maior afluencia tras o Camiño Francés.

O itinerario do Camiño Portugués de Galicia caracterízase polas súas paisaxes de bosques e montañas.

Atravesa varias localidades e no seu percorrido pódense visitar numerosas igrexas, destacándose a Basílica de Santa María Maior e o Santuario da Peregrina, en Pontevedra.

Tamén hai que remarcar o Monte Aloia, cuxa extensión é de 746 hectáreas e conta cun Centro de Interpretación. Ao ser un camiño onde predomina a montaña, hai traxectos con pendentes pronunciadas e constantes. Así mesmo hai zonas boscosas con pouca visibilidade.

Por outra banda, no percorrido é necesario cruzar varios arroyos e regatos.

O seguinte cadro indica de forma xeral e sintética os niveis de accesibilidade de cada etapa segundo o tipo de vehículo utilizado para percorrer o Camiño de Portugués.

Nº	ETAPAS	A pé	Dacabalo	En bicicleta	En cadeira de rodas ou handbike
Camiño Portugués					
1	Tui - O Porriño.				
2	O Porriño - Redondela				
3	Redondela - Pontevedra				
4	Pontevedra - Caldas de Reis				
5	Caldas de Reis - Padrón				
6	Padrón– Santiago de Compostela.				

A continuación móstrase nun cadro resumen as características de accesibilidade do itinerario do Camiño Portugués (119 Km) en Galicia.

Etapas	Municipios (Inicio – fin)	Nivel de accesibilidade	Lonxitude (Km.)	Pavimento
1 Tui - O Porriño	Tui O Porriño	Non apto para PMR	19 Km.	Asfalto, pedra, terra solta e grava
2 O Porriño - Redondela	O Porriño Redondela	Non apto para PMR	15 Km.	Asfalto, terra solta e grava
3 Redondela - Pontevedra	Redondela Pontevedra	Non apto para PMR	18 Km.	Cemento, asfalto, pedra, terra solta e grava
4 Pontevedra –Caldas de Reis	Pontevedra Caldas de Reis	Non apto para PMR	23 Km.	Asfalto e terra solta
5 Caldas de Reis - Padrón	Caldas de Reis Valga	Non apto para PMR	12 Km.	Asfalto, pedra, terra solta, grava
	Valga Pontecesures	Non apto para PMR	6 Km.	Asfalto, pedra, terra solta, grava
	Pontecesures Padrón	Non apto para PMR	1 Km.	Asfalto
6 Padrón – Santiago de Compostela	Padrón Teo	Non apto para PMR	12 Km.	Asfalto, terra solta e grava
	Teo Milladoiro	Non apto para PMR	5 Km.	Asfalto, terra solta e grava
	Milladoiro Santiago de Compostela	Non apto para PMR	8 Km.	Asfalto, terra solta e grava

Establecementos

Aloxamento

Albergue

Albergue de peregrinos Monte do Gozo	Santiago de Compostela
Albergue A estrela de Santiago	Santiago de Compostela

Monumentos

Igrexas / Conventos / Mosteiros

Santuario da Escravitude	Padrón
Basílica de Santa María Maior	Pontevedra
Santuario da Peregrina	Pontevedra
Catedral de Santiago de Compostela	Santiago de Compostela

Monumentos arqueolóxicos e outros monumentos de patrimonio histórico

Castro de Santa Tecla	A Guarda
Parque da Alameda (Carballeira de Santa Susana)	Santiago de Compostela
Praza da Inmaculada	Santiago de Compostela
Praza das Praterías	Santiago de Compostela
Praza de Quintana	Santiago de Compostela
Praza Obradoiro	Santiago de Compostela

Natureza e praia

Centros de interpretación / Casas do parque / Aulas da natureza

Monte Aloia	Tui
-------------	-----

Lecer

Centros comerciais

Mercado de Abastos	Santiago de Compostela
--------------------	------------------------

Restauración

Restaurante / Cafetería

La Bodeguilla de San Lázaro	Santiago de Compostela
Restaurante D´Mou	Santiago de Compostela
Restaurante O Camelio	Santiago de Compostela
Restaurante Montoto	Santiago de Compostela
Restaurante O Ferro	Santiago de Compostela
Restaurante Pedra Santa	Santiago de Compostela

Rutas urbanas

Rutas urbanas

Ruta de interese turístico accesible, Santiago de Compostela	Santiago de Compostela
--	------------------------

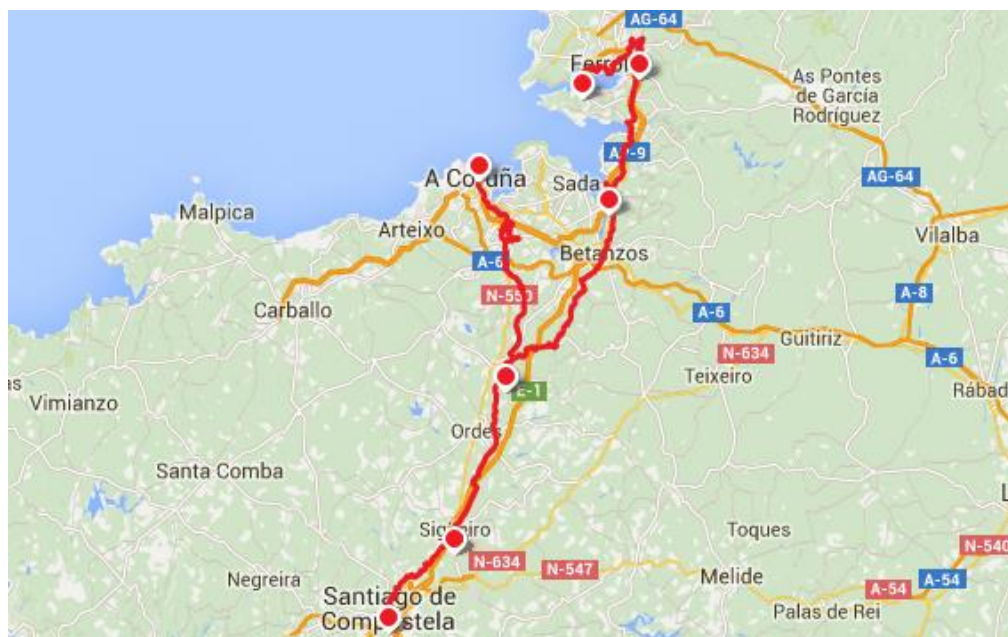
Camiño Inglés

Pola súa situación estratéxica, Ferrol e A Coruña son os puntos de partida das dúas alternativas do Camiño Inglés. O primeiro itinerario marítimo coñecido, escrito entre 1154 e 1159 polo monxe islandés Nicolás Bergsson, describe a viaxe desde Islandia ata Dinamarca, e a pé ata Roma. Esta ruta marítima seguirona os islandeses e escandinavos que peregrinaron a Santiago.

Durante o S. XIV e o primeiro terzo do XV, os británicos empregaron o barco para ir a Santiago desembarcando en ambas as cidades. A súa presenza está sobradamente probada coas pezas de cerámica e numismática da época, achadas nas escavacións da catedral compostelá.

Na ruta que parte da Coruña, os peregrinos contaban con hospitais na cidade e cos de Sigrás e Ou Poullo, a medida que avanzaban. Os arquivos destes hospitais dan noticia de defuncións de ingleses, nórdicos, alemáns, franceses e italianos, un dato máis que mostra a relevancia das peregrinacións por esta ruta.

O itinerario do Camiño Inglés é variado, discorre por campos de cultivo, bosques e montañas; tamén pasa por zonas industriais e transcorre afastado da estrada.

Pódense observar varios monumentos, na súa maioría igrexas; tamén é posible visitar o Parque Natural Fragas do Eume e a Praia da Madalena.

Entre outros atractivos, destacan a Ponte sobre o Río Tambre e o Museo Naval de Ferrol.

O Camiño Inglés ten poucas etapas, pero algunhas son dunha lonxitude considerable.

Como ocorre con outros camiños que transcorren pola montaña, o seu itinerario ten constantes desniveis, algúns con pendentes moi pronunciadas.

O seguinte cadro indica de forma xeral e sintética os niveis de accesibilidade de cada etapa segundo o tipo de vehículo utilizado para percorrer o Camiño Inglés.

Nº	ETAPAS	A pé	Dacabalo	En bicicleta	En cadeira de rodas ou handbike
Camiño Inglés					
1	Ferrol - Neda				
2	Neda - Miño				
3	Miño - Bruma				
4	A Coruña - Bruma				
5	Bruma - Sigüeiro				
6	Sigüeiro– Santiago de Compostela.				

A continuación mostramos nun cadro resumen as características de accesibilidade do itinerario do Camiño Inglés (155 Km) en Galicia.

Etapa	Municipios (Inicio – fin)	Nivel de accesibilidade	Lonxitude (Km.)	Pavimento
1 Ferrol - Neda	Ferrol Narón	Non apto para PMR	10 Km.	Asfalto, pedra, terra compactada, terra solta e grava
	Narón Neda	Non apto para PMR	5 Km.	Asfalto, pedra, terra compactada, terra solta e grava
2 Neda - Miño	Neda	Non apto para PMR	5 Km.	Cemento e asfalto
	Fene	Non apto para PMR	10 Km.	Terra, pedras e barro
	Pontedeume Pontedeume Miño	Non apto para PMR	8 Km.	Cemento, asfalto, terra e pedras
3 Miño - Bruma	Miño Betanzos	Non apto para PMR	15 Km.	Cemento, asfalto, pedra, terra compactada, herba, terra solta e grava
	Betanzos Bruma	Non apto para PMR	23 Km.	Cemento, asfalto, pedra, terra compactada, herba, terra solta e grava
A Coruña - Bruma	A Coruña	Practicable para PMR	10 Km.	Cemento e asfalto
	Culleredo Culleredo Carral	Practicable para PMR	12 Km.	Cemento, asfalto, terra, pedras e grava
	Carral Bruma	Non apto para PMR	9 Km.	Cemento, asfalto, pedra, terra compactada, herba, terra solta e grava
5 Bruma - Sigüeiro	Bruma Sigüeiro	Non apto para PMR	30 Km.	Terra compactada, terra solta, grava e pedras, cemento e asfalto
6 Sigüeiro - Santiago de Compostela	Sigüeiro Santiago de Compostela	Practicable para PMR	18 Km.	Terra solta, grava, cemento, asfalto e laxas de formigón

Establecementos

Aloxamento

Albergue

Albergue Casa dá Pescadería (Albergue de Betanzos)	Betanzos
Albergue de Sergude.	Carral
Albergue de peregrinos Monte do Gozo	Santiago de Compostela
Albergue A estrela de Santiago	Santiago de Compostela

Xacobeo 2021

Monumentos

Igrexas / Conventos / Mosteiros

Colexiata de Santa María do Campo	A Coruña
Igrexa de San Xurxo.	A Coruña
Igrexa de Santiago	A Coruña
Igrexa Santa María de Cambre	Cambre
Castelo de San Felipe - Ferrol	Ferrol
Igrexa de San Nicolás de Neda	Neda
Igrexa de Santa María de Neda	Neda
Convento de San Agostiño	Pontedeume
Igrexa de Santiago de Pontedeume	Pontedeume
Catedral de Santiago de Compostela	Santiago de Compostela

Monumentos arqueolóxicos e outros monumentos de patrimonio histórico

Parque da Alameda (Carballeira de Santa Susana)	Santiago de Compostela
Praza da Inmaculada	Santiago de Compostela
Praza das Praterías	Santiago de Compostela
Praza de Quintana	Santiago de Compostela
Praza Obradoiro	Santiago de Compostela

Palacios / Castelos

Torre de Hércules	A Coruña
-------------------	----------

Museos e centros culturais

Museos e salas de exposicións

Museo Naval	Ferrol
-------------	--------

Natureza e praia

Área recreativa e de descanso

Parque O Pasatempo	Betanzos
Fragas do Eume - Monasterio de Caaveiro.	Pontedeume

Lecer

Centros comerciais

Mercado de Abastos	Santiago de Compostela
--------------------	------------------------

Restauración

Restaurante / Cafetería

La Bodeguilla de Sán Lázaro	Santiago de Compostela
Restaurante D´Mou	Santiago de Compostela
Restaurante O Camelio	Santiago de Compostela
Restaurante Montoto	Santiago de Compostela
Restaurante O Ferro	Santiago de Compostela
Restaurante Pedra Santa	Santiago de Compostela

Rutas urbanas

Rutas urbanas

Ruta de interese turístico accesible, Santiago de Compostela	Santiago de Compostela
--	------------------------

Camiño Primitivo

O Camiño Primitivo de peregrinación a Compostela foi o utilizado polos primeiros devotos, chegados do nacente reino asturiano. Trátase, por tanto, do primeiro itinerario xacobeo, de aí a súa actual denominación.

Esta ruta foi seguida posiblemente polo rei Alfonso II o Casto, desde a capital do reino astur, en Oviedo, ata a tumba de Santiago, no primeiro terzo de s. IX. Este monarca foi decisivo para confirmar como pertencentes ao Apóstolo Santiago o Maior os restos aparecidos en Compostela, auspiciou a fundación da primeira igrexa da nacente urbe e colaborou na organización do primitivo culto apostólico.

O Camiño Primitivo tivo na cidade de Oviedo o seu principal punto de orixe. Foi probablemente un itinerario seguro e frecuentado ata que xa en pleno s. X consolídase o actual Camiño Francés desde León, a nova capital do Reino.

O itinerario do Camiño Primitivo de Galicia desenvólvese na súa maioría por montañas e bosques, afastado da estrada.

Caracterízase polas súas continuas pendentes e a estreiteza dalgúns dos tramos.

Destaca a localidade de Lugo, onde se atopa o Centro de Interpretación do Camiño Primitivo e pódense visitar varias igrexas, así como o seu Conxunto Catedralicio.

As tres últimas etapas do Camiño Primitivo coinciden coas tres últimas do Camiño Francés e as dúas últimas do Camiño do Norte.

O seguinte cadro indica de forma xeral e sintética os niveis de accesibilidade de cada etapa segundo o tipo de vehículo utilizado para percorrer o Camiño de Santiago Primitivo.

Nº	ETAPAS	A pé	Dacabalo	En bicicleta	En cadeira de rodas ou handbike
Camiño Primitivo					
1	Fonsagrada - Paradavella				
2	Paradavella - Ou Cádavo				
3	Ou Cádavo - Castroverde				
4	Castroverde - Lugo				
5	Lugo - San Romao dá Retorta				
6	San Romao dá Retorta - Melide				
7	Melide - Arzúa				
8	Arzúa - Ou Pedrouzo				
9	Ou Pedrouzo – Santiago de Compostela				

A continuación mostramos nun cadro resumen as características de accesibilidade do itinerario do Camiño Primitivo (156 Km) en Galicia.

Etapa	Municipios (Inicio – fin)	Nivel de accesibilidade	Lonxitude (Km.)	Pavimento
1 Fonsagrada - Paradavella	Fonsagrada Paradavella	Non apto para PMR	12 Km.	Asfalto, pedra e terra solta
2 Paradavella – Ou Cádavo	Paradavella Ou Cádavo	Non apto para PMR	12 Km.	Asfalto, pedra e terra solta
3 Ou Cádavo - Castroverde	Ou Cádavo Castroverde	Non apto para PMR	9 Km.	Asfalto e terra solta
4 Castroverde - Lugo	Castroverde Santa María de Gondar	Non apto para PMR	8 Km.	Asfalto e terra solta
	Santa María de Gondar Lugo	Non apto para PMR	14 Km.	Asfalto e terra solta
5 Lugo - San Romao dá Retorta	Lugo San Vicente do Burgo	Non apto para PMR	9 Km.	Asfalto
	San Vicente do Burgo San Romao dá Retorta	Practicable para PMR	10 Km.	Asfalto e terra solta
6 San Romao dá Retorta - Melide	San Romao dá Retorta Augas Santas	Non apto para PMR	13 Km.	Terra solta e grava
	Augas Santas Melide	Non apto para PMR	16 Km.	Asfalto, terra solta e grava
7 Melide - Arzúa	Melide Arzúa	Non apto para PMR	14 Km.	Cemento, asfalto, terra compactada, terra solta, grava e pedra
8 Arzúa – Ou Pedrouzo	Arzúa Ou Pedrouzo	Non apto para PMR	19 Km.	Terra compactada, terra solta, grava, pedra, asfalto, cemento e laxas de formigón
9 Ou Pedrouzo - Santiago de Compostela	Ou Pedrouzo Santiago de Compostela	Non apto para PMR	20 Km.	Terra compactada, grava, pedra, cemento e asfalto

Establecementos

Aloxamento		
	Albergue	
	Albergue Camiño das Ocas	Arzúa
	Albergue Santiago Apóstolo	Arzúa
	Albergue de peregrinos de Castroverde.	Castroverde
	Albergue de peregrinos de Lugo - Camiño Primitivo	Lugo
	Albergue de peregrinos Monte do Gozo	Santiago de Compostela
	Albergue A estrela de Santiago	Santiago de Compostela
	Albergue de Peregrinos de Faramello (Teo)	Teo
Monumentos		
	Igrexas / Conventos / Mosteiros	
	Conxunto Catedralicio de Lugo	Lugo
	Igrexa de Santo Domingo	Lugo
	Igrexa de San Pedro	Lugo
	Igrexa Parroquial Praza do Convento (Sancti Spiritus)	Melide
	Catedral de Santiago de Compostela	Santiago de Compostela
	Monumentos arqueolóxicos e outros monumentos de patrimonio histórico	
	Praza do Convento	Melide
	Parque da Alameda (Carballeira de Santa Susana)	Santiago de Compostela
	Praza da Inmaculada	Santiago de Compostela
	Praza das Praterías	Santiago de Compostela
	Praza de Quintana	Santiago de Compostela
	Praza Obradoiro	Santiago de Compostela
Museos e centros culturais		
	Museos e salas de exposicións	
	Casa dous Mosaicos	Lugo
	Centro de Interpretación do Camiño Primitivo	Lugo
	Termas Romanas	Lugo
	Museo da terra de Melide.	Melide
Lecer		
	Centros comerciais	
	Mercado de Abastos	Santiago de Compostela

Restauración

Restaurante / Cafetería

Pulpeira A Garnacha	Melide
La Bodeguilla de San Lázaro	Santiago de Compostela
Restaurante D'Mou	Santiago de Compostela
Restaurante O Camelio	Santiago de Compostela
Restaurante Montoto	Santiago de Compostela
Restaurante O Ferro	Santiago de Compostela
Restaurante Pedra Santa	Santiago de Compostela

Rutas urbanas

Rutas urbanas

Ruta de interese turístico accesible, Santiago de Compostela	Santiago de Compostela
--	------------------------

Camiño do Norte

A orixe da peregrinación a Santiago pola ruta da costa astur-galaica remóntase aos momentos inmediatamente posteriores ao descubrimento da tumba do apóstolo Santiago o Maior (cara ao 820). Os camiños do antigo Reino de Asturias foron pioneiros en canalizar peregrinos a Santiago.

A ruta da costa gozou dunha vitalidade semellante á dos demais camiños xacobeos "primitivos", antes de que nos ss. XI-XII os monarcas hispanos potenciasen o Camiño Francés como itinerario xacobeo privilexiado, vertebrando os reinos cristiáns do norte peninsular.

O Camiño do Norte non é un camiño costeiro local, para uso exclusivo dos asturianos e riberaños. A través dunha ruta medieval constitúese unha corrente xacobeá internacional canalizada cara aos santuarios de Oviedo e Santiago de Compostela, non tan nutrida, como a do Camiño Francés, pero cunha vitalidade constatable ata o século XVIII.

O itinerario do Camiño do Norte de Galicia transcorre principalmente por campos de cultivo, bosques e pobos. Hai etapas onde tamén se vai pola montaña e atrávesanse polígonos industriais.

No seu inicio, en Ribadeo, atópase un porto deportivo, zona onde a paisaxe é diferente ao habitual das seguintes etapas.

Ao ser un camiño con varias zonas boscosas, destaca pola dificultade de varios dos seus tramos.

As dúas últimas etapas do Camiño do Norte coinciden coas dúas últimas do Camiño Francés e as dúas últimas do Camiño Primitivo.

O seguinte cadro indica de forma xeral e sintética os niveis de accesibilidade de cada etapa segundo o tipo de vehículo utilizado para percorrer o Camiño de Santiago Primitivo.

Nº	ETAPAS	A pé	Dacabalo	En bicicleta	En cadeira de rodas ou handbike
Camiño do Norte					
1	Ribadeo - Lourenzá				
2	Lourenzá - Mondoñedo				
3	Mondoñedo - Gontán				
4	Gontán - Vilalba				
5	Vilalba - Baamonde				
6	Baamonde - Miraz				
7	Miraz - Sobrado				
8	Sobrado - Arzúa				
9	Arzúa - Ou Pedrouzo				
10	Ou Pedrouzo – Santiago de Compostela				

A continuación mostramos nun cadro resumen as características de accesibilidade do itinerario do Camiño do Norte (197 Km) en Galicia.

Etapas	Municipios (Inicio – fin)	Nivel de accesibilidade	Lonxitude (Km.)	Pavimento
1 Ribadeo - Lourenzá	Ribadeo Barreiros	Non apto para PMR	15 Km.	Terra compactada, grava e pedras, cemento e asfalto
	Barreiros San Xusto	Practicable para PMR	5 Km.	Asfalto
	San Xusto Lourenzá	Non apto para PMR	10 Km.	Terra compactada, grava e pedras, cemento e asfalto
2 Lourenzá - Mondoñedo	Lourenzá Mondoñedo	Non apto para PMR	10 Km.	Asfalto, pedra, terra compactada, terra solta e grava
3 Mondoñedo - Gontán	Mondoñedo Gontán	Non apto para PMR	16 Km.	Terra compactada, terra solta, grava, pedras e asfalto
4 Gontán - Vilalba	Gontán Vilalba	Non apto para PMR	24 Km.	Terra compactada, terra solta, pedra, madeira, grava, cemento e asfalto
5 Vilalba - Baamonde	Vilalba Baamonde	Non apto para PMR	18 Km.	Terra compactada, terra solta, grava, pedras e asfalto
6 Baamonde - Miraz	Baamonde Miraz	Non apto para PMR	20 Km.	Terra compactada, terra solta, grava, pedras e asfalto
7 Miraz – Sobrado dos Monxes	Miraz Sobrado dos Monxes	Non apto para PMR	21 Km.	Terra solta, grava, pedras e asfalto
8 Sobrado dous Monxes - Arzúa	Sobrado dous Monxes - Arzúa	Non apto para PMR	19 Km.	Terra compactada, grava, pedras e asfalto
9 Arzúa – Ou Pedrouzo	Arzúa Ou Pedrouzo	Non apto para PMR	19 Km.	Terra compactada, terra solta, grava, pedra, asfalto, cemento e laxes de formigón
10 Ou Pedrouzo - Santiago de Compostela	Ou Pedrouzo Santiago de Compostela	Non apto para PMR	20 Km.	Terra compactada, grava, pedra, cemento e asfalto

Establecementos

Aloxamento		
	Albergue	
	Albergue de peregrinos de Gontán.	Abadín
	Albergue Camiño das Ocas	Arzúa
	Albergue Santiago Apóstolo	Arzúa
	Albergue de Peregrinos Baamonde	Begonte
	Albergue de peregrinos Monte do Gozo	Santiago de Compostela
	Albergue A estrela de Santiago	Santiago de Compostela
	Albergue Lecer	Sobrado
Monumentos		
	Igrexas / Conventos / Mosteiros	
	Igrexa Parroquial Praza do Convento (Sancti Spiritus)	Melide
	Conxunto catedralicio de Mondoñedo	Mondoñedo
	Igrexa de Santiago	Mondoñedo
	Catedral de Santiago de Compostela	Santiago de Compostela
	Monumentos arqueolóxicos e outros monumentos de patrimonio histórico	
	Praza do Convento	Melide
	Parque da Alameda (Carballeira de Santa Susana)	Santiago de Compostela
	Praza da Inmaculada	Santiago de Compostela
	Praza das Praterías	Santiago de Compostela
	Praza de Quintana	Santiago de Compostela
	Praza Obradoiro	Santiago de Compostela
Museos e centros culturais		
	Museos e salas de exposicións	
	Museo da terra de Melide.	Melide
Lecer		
	Centros comerciais	
	Mercado de Abastos	Santiago de Compostela
Restauración		
	Restaurante / Cafetería	
	Pulpeira A Garnacha	Melide
	La Bodeguilla de San Lázaro	Santiago de Compostela
	Restaurante D'Mou	Santiago de Compostela
	Restaurante O Camelio	Santiago de Compostela
	Restaurante Montoto	Santiago de Compostela
	Restaurante O Ferro	Santiago de Compostela
	Restaurante Pedra Santa	Santiago de Compostela
Rutas urbanas		
	Rutas urbanas	
	Ruta de interese turístico accesible, Santiago de Compostela	Santiago de Compostela